

სიზმრის ფენომენი შხუალ იოსეფ აგნონის
მხატვრულ აზროვნებაში
PHENOMENON OF DREAM IN ARTISTIC THOUGHT OF
SHMUEL YOSEF AGNON

მამუკა ბუცხრიკიძე
Mamuka Butskhrikidze

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ქებათა ქება, მიდრაში, კაბალა, აგუნოთ, სიფურ
ფაშუტ

Keywords: Song of Songs, Midrash, kabbala, Agunot, Sippur Pashut

ერთ-ერთი მთავარი ინტერტექსტი, რომელიც აგნონის მრავალი თხზულების თხრობას გამსჭვალავს, არის ბიბლიური „სიზმარ-ზმანება“ – ქებათა ქება. მწერლის არაერთი ნაწარმოების არაორდინალური დასასრული დაუმთავრებელი სიზმრის ალუზიას წარმოადგენს. გამოვყოფთ აგნონის სამ თხზულებას, რომელთა შექმნის პროცესში, ვფიქრობთ, ავტორის გულისყური ბიბლიური ქებათა ქებისა და მიდრაშის შირ ჰაშირიმ რაბასკენ იყო მიპყრობილი. ეს ქმნილებებია: „სიფურ ფაშუტ“, „აგუნოთ“ და „შვუათ ემუნიმ“. აგნონის გაუნელებელი ინტერესი ქებათა ქების ტექსტისადმი კარგად მოეხსენებოდათ ისრაელელ რედაქტორ-გამომცემლებს და მისი რვატომეულის მე-3 ტომს ალ ქაფოთ მანულ („კარის სახელურზე“) უწოდეს, რაც გამოძახილია ქებათა ქების 5: 5-6 ქებისა: „აღვდეგ მე შემოყვანად მეტრფისა ჩემისა. ჩემთა ხელთაგან დასწვეთდა მურრი, და თითთაგან ჩემთა ეწვეთებოდა მურრი კარის სახელურს. გავუღე კარი მეტრფესა ჩემსა... მაგრამ გაბრუნდა მეტრფე ჩემი და წავიდა. სული ჩემი ილეოდა მის ხმაზე. ვეძებდი მას და ვერ ვპოვებდი...“ „ვეძებდი მას და ვერ ვპოვებდი“ არის ფრაზა, რომელიც შმუელ აგნონის მრავალი მნიშვნელოვანი ქმნილების თემატური გასაღებია. მიჯნურთა განშორების დრამა არის მთავარი კოლიზია, რომელიც განსაზღვრავს ყველა სხვა მოქმედებასა და მდგომარეობას აგნონის მხატვრულ აზროვნებაში. ფსევდონიმიც „აგნონ“ (ნამდვილი გვარია ჩაჩკესი) სწორედ ამ ტანჯვის გამომხატველია. იგი მომდინარეობს წმინდა მინაზე მწერლის მიერ შექმნილი პირველი მოთხრობის სახელწოდებიდან „აგუნოთ“, რაც უქმროდ დარჩენილ ქალებს ნიშნავს. ნიშანდობლივია, რომ აგნონის სამწერლო კარიერის სათავეში სწორედ ეს მოთხრობა დგას. აღნიშნულ მოთხრობაში სევდიანი ამბისა და უიღბლო ქორწინების ფონს წარმოადგენს ტრადიციული ებრაული შეხედულება ბედნიერი და ჰარმონიული ქორწინების შესახებ. მიდრაშში ბერეშით რაბა დაბადების წიგნის შესაბამისი ადგილი შემდეგნაირად არის განმარტებული: „ერთმა ქალმა რაბი იაკობ ბენ ხალაფთას ჰკი-

თხა: „რამდენ დღეში შექმნა უფალმა სამყარო?“ – „ექვს დღეში, როგორც ნათქვამია, „ექვს დღეში შექმნა ღმერთმა ცა და მიწა“, მიუგო რაბიმ. – „მას აქეთ რასა იქმს უფალი?“ – „მას აქეთ უფალი ზის და წყვილებს ერთმანეთს აკავშირებს: ამა და ამ კაცის ქალიშვილს ამ მამაკაცთან...“ მოკლედ, მიდრაში აცხადებს, რომ ოჯახის შექმნაში ღმერთის ხელი ურევია. აქვე ჩნდება საჭირობოროტო კითხვა: თუ თვით უფალი აწყვილებს, რატომ ეყრებიან ადამიანები ერთმანეთს? და, საერთოდ, რატომ არის ამდენი ცოდვა-უბედურება ღვთისგან ქმნილ სამყაროში? „სამყარო ჰარმონიული შექმნა ღმერთმა, მაგრამ მისმა ჭურჭელმა ვერ გაუძლო ღვთიური ნათლით აღვსებას და დაიმსხვრა. ჩვენ დამსხვრეულ სამყაროში ვცხოვრობთ, სადაც ყველგან და ყველაფერში ნაპრალი გადის. ბზარი, ნაპრალი და უფსკრული დამახასიათებელია ადამიანური ურთიერთობებისთვისაც“ – ასე უპასუხობს ამ მარადიულ კითხვას ცნობილი კაბალისტი იცხაკ ლურია. აგნონის ფსევდონიმიც სწორედ დარღვეულ სამყაროს გვახსენებს. თითქოს ღრმა პესიმიზმით აღბეჭდილი აგნონის სახელი, რომელიც სამყაროს დისჰარმონიულობას აცხადებს, ამავე დროს დიდი შინაგანი ოპტიმიზმითაა გამსჭვალული – ღმერთი ხომ აუცილებლად შეუნდობს ცოდვას, რომლის ხსოვნას ასე ცოცხლად ინახავს კაცი, რადგან როგორც თალმუდი ამბობს: „ღმერთს ახსოვს ის, რაც კაცს ავინწყდება, და ავინწყდება ის, რაც კაცს ახსოვს“.

ლიტერატურა:

- Harold Fish, “The Dreaming Narrator in S.Y.Agnon”, Bar-Ilan University, 1970;
- D. Aberbach, At the Handles of the Lock: Themes in the Fiction of S.J. Agnon, London, Oxford University Press, 1984;
- Елена Римо, Мидраш о Мидраше, Педагогический Альманах, Иерусалим, 1998.

One of the main intertexts which imbues narration of many works by Agnon is the Biblical “dream” – the *Song of Songs*. The extraordinary ending of a number of works by this writer is an allusion to an unfinished dream. We single out Agnon’s three works, in the process of creation of which, in our opinion, the author’s attention was directed towards the Biblical *Song of Songs* and the *Midrash Shir ha-Shirim Rabbah*. These works are *Sippur Pashut*, *Agunot* and *Shevuat Emunim*. Israeli editors and publishers were well aware of Agnon’s keen interest in the text of the *Song of Songs* and they entitled Volume 3 of his works in eight volumes ‘*Al Kapot ha-Man’ul (Upon the Handles of the Lock)*. This is the echo of the *Song of Songs* 5: 5-6: “I rose up to open to my beloved; and my hands dropped with myrrh, and my fingers with sweet smelling myrrh, upon the handles of the lock. I opened to my beloved; but my beloved had withdrawn himself, and was gone: my soul failed when he spake: I sought him, but I could not find him...”

“I sought him, but I could not find him” is the phrase which appears as a thematic clue to many significant works by Shmuel Agnon. The drama of separation of sweethearts is the main collision that defines all other actions and states in Agnon’s artistic thought. The pseudonym *Agnon* (the real surname is Czaczkes) expresses exactly this suffering. It derives from the title of the first story created by the writer in the Holy Land – *Agunot*, which means “forsaken wives”. It is noteworthy that exactly this story is at the origin of Agnon’s literary career. In this story, the background of a sad story and an unhappy marriage is the traditional Jewish view on a happy and harmonious marriage. In the *Midrash Bereshit Rabbah*, the relevant passage of the *Book of Genesis* is explained in the following way: “One woman asked Rabbi Iakob Ben Khalafta: “In how many days did God create the world?” – “In six days, as it is said, “In six days God created the heaven and the earth”, – answered Rabbi. – “What is God doing from that time?” – “From that time God is sitting and making couples: He is connecting the daughter of one or another man to a man...” Thus, according to the *Midrash*, God participates in the creation of families. And here arises a topical question: If God Himself makes couples, why do people separate from each other? And, in general,

why is there so much sin and misfortune in the universe created by God? God created the harmonious universe, but his vessel could not withstand filling with the divine light and was broken. We live in the broken world in which there are cracks everywhere and in everything. A crack, gap and abyss are characteristic of human relations as well”, – such is the answer of the well-known kabbalist Yitzhak Luria to this eternal question. The pseudonym of Agnon is also reminiscent of the broken world. It seems that Agnon’s name, imprinted with deep pessimism, which announces the disharmony of the world, is at the same time imbued with great inner optimism – God will surely forgive the sin, the memory of which is kept so alive in man, because as the Talmud states: “God remembers what man forgets, and forgets what man remembers.”

References:

- Harold Fish, “The Dreaming Narrator in S.Y.Agnon”, Bar-Ilan University, 1970.
- D. Aberbach, *At the Handles of the Lock: Themes in the Fiction of S.J. Agnon*, London, Oxford University Press, 1984;
- Yelena Rimo, *Midrash o Midrashe*, Pedagogicheskiy Al’manakh, Iyerusalim, 1998 [Elena Remo, *Midrash on Midrash*, Pedagogical Almanac, Jerusalem, 1998].

შავი ზღვის სახელწოდებები
აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ჭრილში
THE NAMES OF THE BLACK SEA IN THE CONTEXT OF THE
EAST AND THE WEST

მანანა გაბაშვილი
Manana Gabashvili

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ilia State University

გიორგი წერეთლის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი
Giorgi Tsereteli Institute of Oriental Studies

საკვანძო სიტყვები: შავი ზღვის სახელწოდებები, ცალპის ზღვა,
დარაიაე ლაზი, დარაიე გორჯი

Keywords: The Names of The Black Sea, the Tsalpi Sea, Daraiae Lazi, Daraie
Gorji